

EESTI SÜSTEEMSELT OLULISTE KREDIIDIASUTUSTE MÄÄRAMINE JA PUHVRIMÄÄRAD 2023. AASTAL

Igal aastal hinnatakse Euroopa Liidu liikmesriikides krediidasutuste olulisust finantssüsteemis ning ajakohastatakse süsteemset oluliste krediidasutuste loetelu ja neile kohalduvad puhvrimäärad. Eestis määrab siinses finantssüsteemis olulised krediidasutused ehk O-SIld (*other systemically important institutions*) kindlaks Eesti Pank. Lisaks on Eesti Panga otsustada, kui suur peab olema O-SIldi täiendav kapitalipuhver. Lisapuhvri nõude eesmärk on suurendada süsteemset oluliste turuosaliste ja seeläbi kogu süsteemi toimekindlust ning vähendada süsteemset oluliste pankade finantsprobleemidega kaasnevaid kulusid.

2023. aasta hindamistulemuste alusel on Eestis neli süsteemset olulist krediidasutust: Swedbank AS, AS SEB Pank, Luminor Bank AS ja AS LHV Pank. Hindamine viidi läbi 2022. aasta lõpu andmete põhjal. Hindamistulemuste järgi jäid möödunud aastaga võrreldes samaks nii O-SIldiks määratud pangad kui ka neile kehtestatud O-SIld puhvrimäärad. Seega püsib Swedbank ASile, ASile SEB Pank, Luminor Banks ASile ja ASile LHV Pank kehtestatud puhvrimäär 2% tasemel.

Tabel 1. Eestis tegutsevate pankade süsteemse olulisuse punktisumma baaspunktides seisuga 31.12.2022

Krediidasutus	Punktid kokku			Kriteeriumid			
	esimene etapp*	teine etapp**	suurus	tähtsus (sh asendatavus / finantssüsteemi taristu)	keerukus / piiriülene tegevus	omavaheline seotus	tähtsus kohalikul finantsturul
Luminor Bank AS	3750	2233	3014	2065	6437	3482	716
Swedbank AS	2326	3350	2840	3252	1024	2189	4374
AS SEB Pank	1461	2000	1690	2065	1086	1003	2538
AS LHV Pank	1460	1419	1253	1647	443	2497	1378
Bigbank AS	292	211	334	287	484	62	129
AS Coop Pank	215	332	350	284	63	162	449
AS Inbank	180	119	208	163	296	50	59
AS TBB pank	23	30	36	33	3	21	37
Holm Bank AS	32	27	27	18	24	60	21

* Esimeses etapis on punktid arvatud EBA suunistes esitatud kohustuslike näitajate põhjal.

** Teises ehk järelevalvelises etapis on punktisumma arvutamisel lisatud EBA suunistes esitatud kohustuslikele näitajale valikulised näitajad ("Tähtsus kohalikul finantsturul"). Valikuliste näitajate osakaal punktisummas moodustab kokku 50%.

SÜSTEEMSELT OLULISTE KREDIIDIASUTUSTE KINDLAKSMÄÄRAMINE EESTIS

Eesti krediidasutuste süsteemse olulisuse tuvastamisel lähtutakse kaheetapilisest meetodist¹, mis on kehtestatud Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) suunistega². Hindamine viiakse läbi kõrgeimal konsolideerimistasandil. Esimeses etapis määratakse muud süsteemset olulised krediidasutused ehk O-SIld automaatselt, rakendades EBA suuniste kriteeriumeid ja kohustuslike näitajaid. Süsteemse olulisuse punktisumma saadakse kümne kohustusliku näitaja põhjal, mis jagunevad nelja kategooriasse: suurus, tähtsus (sh asendatavus / finantssüsteemi taristu), keerukus / piiriülene tegevus ning omavaheline seotus. Iga krediidasutuse näitajate väärtused suhestatakse liikmesriigi kõikide krediidasutuste³ näitajate koguväärtusega. Seetõttu peegeldavad need pankade turuosi eri näitajate kaupa. Iga krediidasutuse lõplik punktisumma on näitajate punktisummade kaalutud keskmine väärtus. Kõik pangad, kes ületavad künniseks seatud väärtuse ehk 350 baaspunkti, liigitatakse automaatselt O-SIldeks. Meetodika teises etapis on võimalik järelevalvelise hindamise käigus nimetada süsteemset

1 [Eesti süsteemset oluliste krediidasutuste kindlaksmääramise ja puhvrimäärade kalibreerimise põhimõtted.](#)

2 16. detsembril 2014 välja antud EBA suunistes kapitalinõuete direktiivi 2013/36/EL artikli 131 lõike 3 kohaldamistingimuste määramise kriteeriumide kohta seoses muude süsteemset oluliste ettevõtjate hindamisega.

3 Eesti Panga O-SIldi hindamise protsess hõlmab kogu pangandussektorit. Investeeringisühingud ei ole hindamisse kaasatud.

oluliseks ka selliseid krediidiasutusi, kes ei ületanud etteantud künnist, ent keda võib sellegipoolest pidada kodumaises finantssüsteemis süsteemselt oluliseks. Selleks kasutatakse vajadusel ka EBA juhisel esitatud valikulisi näitajaid.

Eesti Pank kasutab O-Silde hindamiseks kohandatud raamistikku. Eesti finantssektori struktuuri eripära tõttu ei peegelda EBA meetodika alusel arvutatud automaatne punktisumma adekvaatselt kõigi Eestis tegutsevate pankade süsteemset olulisust, kuna Eesti majandusele finantsteenuste pakkumise

Tabel 2. Punktiarvestuse põhinäitajad EBA ja Eesti finantssüsteemi eripära arvestava meetodika järgi

Kategooria	Näitajad	Esimene etapp	Teine ehk järelevalveline etapp
Suurus	koguvabad	25,00%	12,50%
Tähtsus (sh asendatavus / finantssüsteemi taristu)	kohalike maksetehingute väärtus	8,33%	4,17%
	erasektori hoiused Euroopa Liidu hoiustajatelt	8,33%	4,17%
	erasektori laenud Euroopa Liidu laenuvõtjatele	8,33%	4,17%
Keerukus / piiriülene tegevus	börsiväliste tuletisinstrumentide (tinglik) väärtus	8,33%	4,17%
	jurisdiktsiooniüleised kohustused	8,33%	4,17%
	jurisdiktsiooniüleised nõuded	8,33%	4,17%
Omvaheline seotus	finantssüsteemisisesed kohustused	8,33%	4,17%
	finantssüsteemisisesed varad	8,33%	4,17%
	tasumata võlainstrumendid	8,33%	4,17%
Tähtsus kohalikul finantsturul	erasektori hoiused kohalike hoiustajatelt		25,00%
	erasektori laenud kohalike laenuvõtjatele		25,00%

Tabel 3. Eestis tegutsevate pankade süsteemse olulisuse punktisumma baaspunktides seisuga 31.12.2022

Kategooria	Näitajad	Luminor Bank AS	Swedbank AS	AS SEB Pank	AS LHV Pank	Bigbank AS	Coop Pank AS	Inbank AS	AS TBB pank	Holm Bank AS	Filiaalid
Suurus	koguvabad	3014	2840	1690	1253	334	350	208	36	27	246
Tähtsus (sh asendatavus / finantssüsteemi taristu)	kohalike maksetehingute väärtus	332	3676	2598	3029	14	162	0	46	0	143
	erasektori hoiused Euroopa Liidu hoiustajatelt	2721	3290	1736	1033	426	382	259	38	32	82
	erasektori laenud Euroopa Liidu laenuvõtjatele	3143	2788	1860	881	421	309	231	14	21	334
Keerukus / piiriülene tegevus	börsiväliste tuletisinstrumentide (tinglik) väärtus	6041	1729	2225	5	0	0	0	0	0	0
	jurisdiktsiooniüleised kohustused	6184	375	672	824	837	154	485	6	47	416
	jurisdiktsiooniüleised nõuded	7086	969	362	499	613	36	402	4	25	4
Omvaheline seotus	finantssüsteemisisesed kohustused	932	1713	2506	3413	0	83	1	6	0	1345
	finantssüsteemisisesed varad	1847	4854	503	2220	17	240	21	58	164	75
	tasumata võlainstrumendid	7668	1	0	1857	170	161	129	0	15	0
Tähtsus kohalikul finantsturul	erasektori hoiused kohalike hoiustajatelt	449	4821	2512	1515	19	463	29	55	14	122
	erasektori laenud kohalike laenuvõtjatele	983	3928	2564	1240	239	435	88	20	29	473
Esimene etapp*		3750	2326	1461	1460	292	215	180	23	32	261
Teine etapp**		2233	3350	2000	1419	211	332	119	30	27	279

* Esimeses etapis on punktid arvutatud EBA suunistes esitatud kohustuslike näitajate põhjal.

** Teises ehk järelevalvelises etapis on punktisumma arvutamisel lisatud EBA suunistes esitatud kohustuslikele näitajale valikulised näitajad "Tähtsus kohalikul finantsturul". Valikuliste näitajate osakaal punktisummas moodustab kokku 50%.

seisukohalt olulised kodumaised näitajad on süsteemse olulisuse punktihinangus alaesindatud. Eesti Panga 2020. aastal uuendatud raamistiku järgi on punktisumma arvutusse lisatud EBA suuniste lisas 2 esitatud valikulistest näitajatest erasektori hoiused kohalikele hoiustajatelt ja erasektori laenud kohalikele laenuvõtjatele. Kodumaised näitajad on Eesti Panga kohandatud metoodikas esitatud viienda kategooriana; seejuures kohaldub koondpunktisumma arvutamiseks sellele kategooriale 50% kaal. Ülejäänud nelja kategooria kaalud on seega 12,5% (vt tabel 2).

2023. aastal määratakse süsteemse oluliseks neli panka: Swedbank AS, AS SEB Pank, Luminor Bank AS ja AS LHV Pank. Nende pankade punktisumma oli 2022. aasta lõpu andmetel 350 baaspunkti tasemest kõrgem nii esimeses kui ka teises etapis kasutatud metoodika järgi arvutatuna (vt tabel 3).

SÜSTEEMSELT OLULISTE KREDIIDIASUTUSTE PUHVRIMÄÄRAD EESTIS

Puhvrinäärade kehtestamisel lähtub Eesti Pank põhimõttest, et kapitalipuhvri määr peab olema seda kõrgem, mida suurem on krediidasutuse süsteemne olulisus. Kuna võib eeldada, et panga võimalike finantsprobleemidega kaasnevad kulud majandusele olenevad selle panga tähtsusest finantssüsteemis, aitavad süsteemse olulistele pankadele kehtestatud täiendavad kapitalinõuded vähendada nende maksejõuetuks muutumise tõenäosust ja mõju. Puhvri taseme kalibreerimise metoodika väljatöötamisel on Eesti Pank arvesse võtnud krediidasutuste süsteemse olulisuse punktisummasid ning Põhja- ja Baltimaade teiste pankade asjaomaseid puhvrinäärasisid. Eesti Pank kohaldab EBA metoodikal põhineva süsteemse olulisuse hindamise miinimumkünnist (350 baaspunkti) ületavatele krediidasutustele üldjuhul vähemalt 0,5% puhvrinäär. 2% määratatakse sellistele krediidasutustele, kelle punktisumma on vähemalt 1200 baaspunkti. Kui süsteemse olulisuse hindamise tulemus jääb 350 ja 1200 baaspunkti vahele, siis leitakse võrdlusmäär lineaarselt 0,5 protsendipunkti täpsusega (vt tabel 4). Puhvrinäeret kohaldatakse süsteemse oluliste krediidasutuste koguriskipositsioonile ning seda tuleb täita individuaalselt ja konsolideeritud alusel.

Tabel 4. Eesti Panga O-SII puhvrite viitmäärad

Süsteemse olulisuse punktisumma	O-SII puhvrinäär
350-633	0,5%
634-917	1,0%
918-1199	1,5%
1200- ...	2,0%

Toetudes krediidasutuste süsteemse olulisuse hindamise tulemustele, jääb Luminor Bank ASile, Swedbank ASile, ASile SEB Pank ja ASile LHV Pank kehtima 2% muu süsteemse olulise krediidasutuse puhvrinäär. Kuna Swedbank ASile ja ASile SEB Pank on emapanga konsolideeritud tasandil kehtestatud 1% O-SII puhvri nõue ja Euroopa Liidu kapitalinõuete direktiivi järgi on emapanga suhtes kehtestatud nõudele lubatud tütarpanga tasandil maksimaalselt lisada 1 protsendipunkt, siis saab nende pankade O-SII puhvri nõue olla 2% tasemel⁴.

Nii Swedbank ASi, ASi SEB Pank, Luminor Bank ASi kui ka ASi LHV Pank jaoks kalibreeritud puhvrinäär on kõrgem kui Euroopa Keskpanga metoodika alusel leitud O-SII puhvrinäerite miinimumtaseme. Euroopa ühtse pangandusjärelevalve raames jagab Eesti Pank makrofinantsjärelevalve tegemisel vastust Euroopa Keskpannaga. Euroopa Liidu kapitalinõuete määrukses ja direktiivis sätestatud makrofinantsjärelevalve meetmete,

Tabel 5. EKP: O-SII puhvrite miinimumtaseme

Süsteemse olulisuse punktisumma	O-SII puhvri miinimumtaseme
... -749	0,25%
750-1299	0,50%
1300-1949	0,75%
1950-2699	1,00%
2700- 4449	1,25%
4450- ...	1,50%

4 O-SII puhvri otsuste puhul tuleb Euroopa Liidu kapitalinõuete direktiivi kohaselt (2013/36/EL) arvestada, et krediidasutuse puhul, kes kuulub pangagrüppi, kelle emapangale on konsolideeritud alusel kehtestatud kas G-SII või O-SII puhvri nõue, ei ületa talle kohaldatav puhver järgmistest väärtustest väiksemat: a) konsolideerimisgrupi suhtes konsolideeritud alusel kohaldatava G-SII või O-SII puhvri kõrgema määra ja 1 % summa; ning b) 3% või määr, mida komisjon on lubanud konsolideerimisgrupi suhtes konsolideeritud alusel kohaldada. Swedbank AB ja Skandinaaviska Enskilda Banken AB O-SII puhvrinäär on hetkel 1%.

sealhulgas O-SII puhvri puhul võib Euroopa Keskpang vajaduse korral kehtestada pankadele rangemad nõuded kui Eesti Pank. Euroopa Keskpanga O-SII puhvrimäärade otsuste lähtepunktiks on raamistik, mille alusel määratakse pangale süsteemse olulisuse punktihinnangu alusel O-SII puhvri miinimumtase (vt tabel 5).⁵ Kõik miinimummäärad on Eesti Panga O-SII puhvrimäärade kalibreerimise raamistiku alusel arvutatud puhvrimäära nõuetest madalamad.

---

5 Vt täpsemalt „[Governing Council statement on macroprudential policies](#)“, 2022.